

Міністерство освіти і науки України

БУДІВЕЛЬНЕ ТА МІСТОБУДІВНЕ ПРАВО

Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійних робіт
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми Будівництво та цивільна інженерія
галузі знань 19 Архітектура та будівництво
спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2025

УДК 34:69 (07)
Б 90

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозиторій ЛНТУ

Директор бібліотеки _____ Н.П. ПОЛІЩУК

Рекомендовано до видання вченою радою факультету бізнесу та права ЛНТУ, протокол № _____ від «___» _____ 2025 року.

Голова вченої ради факультету бізнесу та права _____ Л.Л. КОВАЛЬСЬКА

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права ЛНТУ, протокол № ___ від «___» _____ 2025 року.

Завідувач кафедри права _____ В.В. АНІЩУК

Укладач: _____ Н.В. РЯБИХ, кандидат юридичних наук, доцент кафедри права ЛНТУ.

Рецензент: _____ С.Г. ЗИЦИК, кандидат юридичних наук, доцент кафедри права ЛНТУ.

Відповідальний за випуск: _____ В.В. АНІЩУК, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права ЛНТУ.

Будівельне та містобудівне право: методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми
Б 90 Будівництво та цивільна інженерія галузі знань 19 Архітектура та будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія, денної та заочної форм навчання / уклад. Н.В. Рябих. Луцьк: ЛНТУ, 2025. 44с.

Методичне видання складене відповідно до робочої навчальної програми. Методичні вказівки містять практичні завдання до курсу та виконання самостійних робіт

© Н.В. РЯБИХ, 2025

ЗМІСТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 1	4
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 2	6
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 3	8
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 4	11
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 5	13
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 6	16
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 7	18
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 8	20
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 9	23
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 10	25
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 11	27
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 12	30
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 13	32
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 14	35
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 15	37
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	40

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 1

Тема: Правові акти у сфері будівництва та містобудування

Мета:

- **Навчальна:** Ознайомити студентів з основними нормативно-правовими актами, що регулюють сферу будівництва та містобудування в Україні.
  - **Розвивальна:** Формувати вміння аналізувати правові акти, виявляти їхні основні положення та порівнювати між собою.
  - **Практична:** Навчити студентів використовувати положення правових актів для вирішення конкретних питань у будівельній діяльності.
-

Короткі теоретичні відомості

У сфері будівництва та містобудування в Україні основну роль відіграють нормативно-правові акти, які визначають порядок регулювання забудови, проектування, експлуатації об'єктів будівництва, а також права та обов'язки учасників цих процесів. Вони поділяються на:

1. Закони України:

- **Конституція України (1996 р.):** визначає основи правового регулювання, зокрема право власності, право на безпечне довкілля, право на житло.
- **Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності" (2011 р.):** встановлює правила планування територій, проектування, будівництва та введення об'єктів в експлуатацію.
- **Закон України "Про архітектурну діяльність" (1999 р.):** регулює питання створення об'єктів архітектури, права та обов'язки архітекторів.

2. Підзаконні акти:

- **Державні будівельні норми (ДБН):** забезпечують технічне регулювання будівництва.
- **Постанови Кабінету Міністрів України,** що визначають порядок отримання дозволів, сертифікації, ліцензування.

3. Роль міжнародних стандартів:

- **Європейські норми (EN), ISO** – поступово інтегруються в українське законодавство.

Аналіз нормативно-правових актів дозволяє зрозуміти загальні вимоги, які висуваються до учасників будівельного процесу, та їхній вплив на містобудування.

Практичне завдання

1. Ознайомтеся з текстом наступних правових актів:
  - Конституція України (розділи, що стосуються права власності та будівництва).
  - Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності".
  - Закон України "Про архітектурну діяльність".
2. Виконайте **порівняння** положень цих актів за такими критеріями:
  - Мета та завдання правового регулювання.
  - Основні положення щодо прав і обов'язків учасників будівельного процесу.
  - Особливості застосування у практичній діяльності.
3. Підготуйте коротке есе (до 1 сторінки) про роль кожного акта у регулюванні будівельної галузі.

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. Проаналізуйте положення Конституції України щодо захисту права власності та порівняйте їх із нормами закону "Про регулювання містобудівної діяльності".
2. Знайдіть у Законі України "Про регулювання містобудівної діяльності" положення, що стосуються зонінгу, та поясніть їх практичне значення.
3. Ознайомтеся з одним із чинних ДБН (на вибір) та коротко опишіть його структуру і зміст.
4. Визначте основні принципи регулювання містобудівної діяльності відповідно до Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності".
5. Складіть перелік основних прав і обов'язків архітектора відповідно до закону "Про архітектурну діяльність".
6. Проаналізуйте порядок отримання дозволу на будівництво відповідно до законодавства.
7. Визначте основні повноваження органів місцевого самоврядування у сфері будівництва.
8. Наведіть приклад міжнародного стандарту, який впливає на українське будівництво, та опишіть його значення.
9. Зіставте порядок регулювання будівництва в Україні з однією з європейських країн.
10. Розгляньте приклад судового рішення у справі, пов'язаній з будівництвом, та поясніть його практичне значення.

Питання для контролю знань

1. Які основні нормативно-правові акти регулюють сферу будівництва та містобудування в Україні?
2. У чому полягає значення Конституції України для регулювання будівельної діяльності?
3. Які завдання та мету має Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності"?
4. Які права та обов'язки встановлює Закон України "Про архітектурну діяльність" для архітекторів?
5. Що таке ДБН, і яку роль вони відіграють у будівельній діяльності?
6. Які підзаконні акти регулюють порядок отримання дозволів на будівництво?
7. Яке значення міжнародних стандартів для регулювання будівництва в Україні?
8. Які органи влади відповідають за контроль у сфері будівництва?
9. У чому полягає важливість гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами?
10. Назвіть основні положення зонінгу, що встановлені Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності".

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 2

Тема: Правові аспекти генерального та детального планування

Мета:

- **Навчальна:** ознайомити студентів із законодавчими та нормативними засадами генерального та детального планування.
  - **Розвивальна:** розвивати здатність аналізувати структуру планувальних документів.
  - **Практична:** навчити використовувати положення генерального та детального планів у практичній діяльності.
-

Короткі теоретичні відомості

Генеральний та детальний плани є ключовими містобудівними документами, що забезпечують системне планування та регулювання забудови території.

1. **Генеральний план міста:**

- Є основним документом довгострокового планування території міста.
  - Регулюється Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності" та відповідними підзаконними актами.
  - Включає схеми зонування територій, планувальні обмеження, інженерну та соціальну інфраструктуру.
2. **Детальний план території:**
- Розробляється на основі генерального плану і деталізує його положення для конкретних ділянок.
  - Містить чіткі плани забудови, функціональне призначення земель, обмеження у використанні території.
  - Важливий для забезпечення відповідності будівництва чинному законодавству.
3. **Юридичне значення:**
- Генеральний і детальний плани є основою для розробки містобудівної документації, видачі дозволів на будівництво.
  - Вони забезпечують збалансоване використання земельних ресурсів, захист культурної спадщини, екологічну стійкість.
-

Практичне завдання

1. Ознайомтеся з типовою структурою генерального плану міста (використайте реальні приклади, якщо доступні).
  2. Проаналізуйте детальний план території (можна взяти приклад місцевого детального плану).
  3. Складіть **проект детального плану** для конкретної території:
    - Оберіть невелику земельну ділянку;
    - Опишіть її функціональне призначення, обмеження, забудову;
    - Підготуйте коротке текстове пояснення до плану.
-

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. Описати ключові елементи генерального плану міста та їх значення для містобудівної діяльності.
2. Визначити основні етапи розробки генерального плану.
3. Порівняти генеральний план міста та детальний план території: спільні риси та відмінності.
4. Навести приклад, коли зміна генерального плану була необхідною, та пояснити причини такої зміни.
5. Охарактеризувати порядок погодження детального плану території.

6. Проаналізувати правові наслідки невідповідності забудови генеральному плану.
7. Вивчити приклад містобудівного кадастру та описати його функції.
8. Розробити варіант плану забудови кварталу з урахуванням інфраструктури (дороги, комунікації).
9. Підготувати юридичний коментар щодо значення зонінгу у детальному плані.
10. Проаналізувати екологічні аспекти планування території в генеральному плані.

Питання для контролю знань

1. Що таке генеральний план міста, і яку роль він відіграє у містобудуванні?
2. Які елементи обов'язково включаються до генерального плану?
3. Чим детальний план відрізняється від генерального?
4. Як забезпечується відповідність детального плану генеральному?
5. Які правові наслідки передбачені за порушення генерального чи детального плану?
6. Як відбувається затвердження генерального плану?
7. Що таке зонінг і яке його значення у плануванні територій?
8. Які органи влади відповідають за розробку і затвердження планувальних документів?
9. Як детальний план території враховує екологічні аспекти?
10. Які обмеження можуть бути встановлені детальним планом?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 3

Тема: Зонінг та місцеві правила забудови

Мета:

- **Навчальна:** ознайомити студентів із поняттям зонінгу, його правовою основою, а також із місцевими правилами забудови та їхнім значенням у містобудівній діяльності.
- **Розвивальна:** навчити самостійно інтерпретувати та застосовувати норми щодо зонінгу в конкретних ситуаціях, формувати просторове мислення.

- **Практична:** закріпити навички аналізу нормативно-правових документів, що регулюють місцеві правила забудови, а також розробки проєкту зонінгу для визначеної ділянки.
-

Короткі теоретичні відомості

1. Зонінг (план зонування території)

- Юридичний інструмент, який визначає, які види забудови та використання земель дозволені в кожній зоні міста.
- Розробляється на підставі генерального плану міста.
- Містить конкретні параметри щодо щільності, висотності забудови, відступів від меж ділянок, функціональних призначень.

2. Місцеві правила забудови

- Розробляються і затверджуються органами місцевого самоврядування з урахуванням специфіки регіону.
- Установлюють додаткові (локальні) вимоги, обмеження та норми, яких мають дотримуватися забудовники.
- У разі суперечності з генеральним планом чи зонінгом перевагу має містобудівна документація вищого рівня (закон, генеральний план).

3. Правове значення

- Зонінг і місцеві правила забудови забезпечують контроль над розвитком територій, узгодженість між інтересами громади, інвесторів, власників.
  - Є підставою для надання або відмови в наданні містобудівних умов і обмежень, видачі дозвільної документації.
-

Практичне завдання

- 1. Ознайомтеся з прикладом плану зонування (зонінгу),** що затверджений одним із місцевих органів самоврядування (за можливості – реальний документ).
- 2. Проаналізуйте структуру та основні розділи:** функціональні зони, обмеження щодо поверховості, відсотку забудови, призначення ділянок тощо.
- 3. Розробіть проєкт зонінгу** для уявної ділянки (мікрорайону/кварталу) площею 10–20 га. Вкажіть:
  - Типи зон (житлова, громадська, рекреаційна, промислова тощо).
  - Орієнтовні параметри забудови (максимальна висотність, щільність).

- Додаткові вимоги (охоронні зони, санітарні розриви, відстань до доріг).

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Порівняти зонінг і детальний план території:** пояснити, що спільного і відмінного в цих документах.
2. **Знайти приклад місцевих правил забудови** будь-якого населеного пункту (онлайн чи в бібліотеці) та скласти короткий огляд їхніх положень.
3. **Розглянути приклад спору,** де забудовник не дотримався вимог зонінгу: які юридичні наслідки?
4. **Створити таблицю,** в якій перерахувати основні функціональні зони (житлові, громадські, промислові тощо) та допустимі види діяльності в кожній зоні.
5. **Проаналізувати роль громадських слухань** у процесі затвердження плану зонування.
6. **Виявити колізії:** зіставити положення місцевих правил забудови з чинними ДБН, знайти, чи є можливі протиріччя.
7. **Описати практичний випадок,** коли зміни в зонінгу спричинили зростання вартості земельних ділянок у певній зоні.
8. **Скласти короткий консультативний висновок** для інвестора, який бажає звести ТРЦ (торговельно-розважальний центр) у житловій зоні: що потрібно перевірити у місцевих правилах забудови?
9. **Запропонувати схему зонування** для передмістя, що швидко розвивається, визначивши, які зони треба передбачити в першу чергу.
10. **Опрацювати матеріали судової практики** (якщо доступні) щодо оскарження місцевих правил забудови.

Питання для контролю знань

1. Що таке зонінг і яка його мета?
2. У чому різниця між зонінгом і місцевими правилами забудови?
3. Які правові наслідки порушення вимог зонінгу при видачі містобудівних умов та обмежень?
4. Як співвідносяться зонінг та генеральний план міста?
5. Чи може місцева рада встановити вимоги, суворіші, ніж передбачено ДБН? За яких умов?
6. Які функціональні зони найчастіше визначаються у плані зонування?
7. Які види обмежень можуть накладатися місцевими правилами забудови (поверховість, стиль архітектури, щільність)?

8. Як громадяни можуть впливати на процес розробки і затвердження місцевих правил забудови?
9. Які правові механізми виправлення або оскарження недосконалих норм зонінгу?
10. У чому полягає соціальна та економічна значимість зонування міста?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 4

Тема: Процедура отримання дозволів на будівництво

Мета:

- **Навчальна:** формування знань про законодавчо встановлений порядок отримання дозвільних документів на будівництво.
  - **Розвивальна:** розвивати аналітичні навички студентів у сфері застосування дозвільного законодавства.
  - **Практична:** навчити правильно складати заяви та інші документи, необхідні для отримання дозволу на виконання будівельних робіт.
-

Короткі теоретичні відомості

1. **Дозвільна система** у будівництві в Україні регулюється Законом «Про регулювання містобудівної діяльності», відповідними постановами КМУ та іншими підзаконними актами.
  2. **Типи дозвільних документів:**
    - Декларація про початок виконання будівельних робіт (для об'єктів із нижчим класом наслідків).
    - Дозвіл на будівництво (для складніших об'єктів).
  3. **Процедура отримання дозволів** включає:
    - Збір і підготовку проєктної документації;
    - Проведення експертизи проєкту (у випадках, передбачених законом);
    - Подання пакета документів до органу держархбудконтролю (ДІАМ або уповноваженого органу на місцях);
    - Розгляд і ухвалення рішення про видачу дозволу або відмову.
  4. **Відповідальність за порушення:**
    - Будівництво без належного дозволу є самовільним і може призвести до штрафів або знесення об'єкту.
-

Практичне завдання

1. **Ознайомтеся** з реальними зразками дозвільних документів на будівництво (декларація, дозвіл).
2. **Проаналізуйте** порядок подання документів для різних категорій об'єктів (житлові індивідуальні будинки, багатоквартирні будинки, промислові споруди).
3. **Підготуйте проект заяви** на отримання дозволу на будівництво для житлового будинку площею до 300 м², опишіть необхідні додатки до заяви.

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. Визначити, який із документів (декларація чи дозвіл) потрібен для будівництва приватного одноповерхового будинку на 120 м². Обґрунтувати відповідь.
2. Скласти коротку інструкцію для забудовника: які документи потрібні, аби отримати дозвіл на багатопверхову житлову забудову.
3. Проаналізувати підстави відмови у видачі дозволу на будівництво та можливі дії замовника у такому разі.
4. Описати, в яких випадках проект будівництва підлягає обов'язковій експертизі та які органи її проводять.
5. Розглянути практичний приклад, коли дозвіл на будівництво було скасовано рішенням органів держархбудконтролю: які причини призвели до цього?
6. Запропонувати варіант електронної форми заяви на отримання дозволу, з урахуванням обов'язкових реквізитів та електронного підпису.
7. З'ясувати, які строки передбачені законодавством для ухвалення рішення про видачу (або відмову) у дозволі.
8. Підготувати мету (нагадування) щодо відповідальності суб'єктів, які здійснюють будівництво без дозвільних документів.
9. Порівняти процедуру отримання дозволу в Україні та в одній із європейських країн (за відкритими джерелами).
10. Проаналізувати зміни в дозвільній системі, запроваджені останніми реформами: які наслідки та переваги вони дали?

Питання для контролю знань

1. Що таке декларація про початок будівельних робіт і які об'єкти підпадають під її дію?
2. У яких випадках потрібно отримувати дозвіл на виконання будівельних робіт?

3. Які органи державної влади чи місцевого самоврядування уповноважені видавати дозволи на будівництво?
4. Які документи обов'язково додаються до заяви на отримання дозволу на будівництво?
5. Яка відповідальність встановлена за будівництво без дозволу або з порушенням його умов?
6. Чи завжди потрібна експертиза проекту? Навести приклади, коли вона обов'язкова.
7. Який порядок дій забудовника у разі відмови у видачі дозволу?
8. Які електронні сервіси доступні в Україні для подання документів та відстеження статусу дозвільних процедур?
9. Яка різниця між будівництвом об'єктів приватного та промислового призначення у контексті дозвільної системи?
10. Як змінилося законодавство щодо видачі дозволів після запровадження електронної системи у сфері будівництва?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 5

Тема: Договірні відносини у будівництві

Мета:

- **Навчальна:** ознайомити студентів із основними видами договорів у будівництві та правовими засадами договірних відносин.
  - **Розвивальна:** сформувати вміння аналізувати договірні умови, визначати права й обов'язки сторін, оцінювати ризики та засоби їх зменшення.
  - **Практична:** навчити складати та перевіряти тексти будівельних контрактів (підряд, субпідряд, інвестиційний договір тощо).
-

Короткі теоретичні відомості

1. Види договорів у будівництві

- **Договір будівельного підряду:** регулюється Цивільним кодексом (статті 875–886) та Господарським кодексом України, визначає обов'язок підрядника звести (реконструювати) об'єкт із матеріалів підрядника або замовника.
- **Договір субпідряду:** укладається, коли головний підрядник залучає інших виконавців (субпідрядників) для окремих видів робіт.

- **Інвестиційний договір:** визначає порядок і умови залучення коштів інвестора (фізичної чи юридичної особи) до будівництва, а також спосіб отримання результату (квадратні метри, дохід тощо).
2. **Зміст і структура будівельних контрактів**
- Предмет договору, строки, ціна і порядок розрахунків, якість та обсяги робіт, відповідальність сторін, гарантійні зобов'язання.
  - Умови приймання-передачі виконаних робіт, порядок вирішення спорів, форс-мажорні обставини.
3. **Особливості правового регулювання**
- Використання підзаконних актів (постанова КМУ «Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві» тощо).
  - Відмінності між публічними закупівлями (державне замовлення) та комерційними угодами.
  - Міжнародні контракти (FIDIC) у разі участі іноземних компаній.
-

Практичне завдання

1. **Ознайомтеся з типовими зразками договорів у будівництві** (договір підряду, субпідряду, інвестиційний договір).
  2. **Складіть проект будівельного контракту (5–7 сторінок)** для зведення житлового будинку, передбачивши основні розділи: предмет, вартість робіт, строки та порядок фінансування, права і обов'язки сторін, гарантії, відповідальність за порушення тощо.
  3. **Проаналізуйте типові ризики** (прострочення, неякісні матеріали, форс-мажор) і передбачте відповідні умови для їх мінімізації (штрафи, пені, страхування).
-

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Порівняйте договір будівельного підряду та договір субпідряду:** у чому полягає юридична відмінність і які ключові положення відрізняються?
2. **Проаналізуйте інвестиційний договір** однієї з будівельних компаній (за відкритими джерелами): визначте права інвестора та порядок передачі результату.
3. **Сформуйте перелік істотних умов** (предмет, ціна, строки тощо), без яких договір будівельного підряду не можна вважати укладеним.
4. **Розгляньте приклад конфліктної ситуації** між замовником і підрядником через невчасну оплату робіт: як можна врегулювати такий конфлікт договірними засобами?

5. **Оцініть ризики** при залученні субпідрядників: хто відповідає за якість робіт субпідрядника перед замовником і чому?
  6. **Підготуйте пропозиції** щодо включення пунктів про гарантійний ремонт і відповідальність підрядника за неякісні матеріали.
  7. **Поясніть** механізм форс-мажору, який можуть включати сторони в договір, та наведіть 2–3 приклади таких обставин у будівництві.
  8. **Дослідіть міжнародні контракти (FIDIC):** яка структура типової угоди (Red Book, Yellow Book) і чим вона відрізняється від національного договору підряду?
  9. **Порівняйте договори підряду в Цивільному та Господарському кодексах:** які особливості є у кожному з них?
  10. **Проаналізуйте судові рішення** за позовом про розірвання будівельного договору через істотне порушення умов: які чинники врахував суд?
-

Питання для контролю знань

1. Які основні види договорів використовуються у будівництві?
2. У чому різниця між будівельним підрядом і субпідрядом?
3. Які обов'язкові (істотні) умови має містити договір будівельного підряду?
4. Що включає розділ “Відповідальність сторін” у будівельному контракті?
5. Як законодавство регулює відносини при інвестиційних договорах у будівництві?
6. Які правові наслідки настають за порушення строків виконання будівельних робіт?
7. Які способи мінімізації ризиків та забезпечення зобов'язань можуть бути передбачені у договорі?
8. Чим корисний пункт про гарантію якості робіт у будівництві?
9. У яких випадках іноземні партнери обирають контракти FIDIC і чим вони відрізняються від національних типових угод?
10. Які наслідки може мати визнання будівельного договору недійсним?

Тема: Ліцензування архітектурної діяльності

Мета:

- **Навчальна:** ознайомити студентів із правовими засадами ліцензування архітектурної діяльності, вимогами до ліцензіатів і процедурою отримання ліцензії.
  - **Розвивальна:** сформувані у студентів уміння аналізувати нормативно-правові акти та визначати, які умови потрібно виконати для ліцензування діяльності в архітектурній сфері.
  - **Практична:** навчити складати та перевіряти пакет документів для отримання ліцензії на архітектурну діяльність.
-

Короткі теоретичні відомості

1. Правова основа ліцензування

- Закон України «Про архітектурну діяльність» (1999 р.);
- Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності»;
- Підзаконні акти Мінрегіону, якими регулюється порядок ліцензування робіт, пов'язаних із створенням об'єктів архітектури.

2. Види робіт, що підлягають ліцензуванню

- Проектування будівель і споруд складного рівня відповідальності;
- Інші види архітектурної діяльності, що можуть становити підвищений ризик для безпеки або пов'язані зі збереженням історико-культурної спадщини.

3. Порядок отримання ліцензії

- Подання заяви та пакета документів (відповідність кваліфікаційним вимогам: наявність фахівців-архітекторів із сертифікатами, матеріально-технічна база тощо);
- Перевірка та прийняття рішення: видача ліцензії або відмова;
- Ведення реєстру ліцензіатів органом виконавчої влади (уповноваженим Мінрегіоном чи іншою структурою).

4. Відповідальність

- У разі здійснення архітектурної діяльності без ліцензії або з порушенням її умов суб'єкт господарювання притягається до відповідальності (штрафи, призупинення, анулювання ліцензії).
-

Практичне завдання

1. **Ознайомитися** з наказами і постановами, що регулюють процедуру ліцензування архітектурної діяльності (наприклад, зі сайту Мінрегіону).
  2. **Підготувати проєкт пакета документів** для отримання ліцензії на архітектурну діяльність (умовна фірма «АрхПроект»):
    - Заява про видачу ліцензії;
    - Відомості про матеріально-технічну базу та кваліфікацію персоналу (архітекторів із сертифікатами);
    - Інші документи (витяг з ЄДР, статутні документи).
  3. **Проаналізувати** типові помилки заявників (неповні дані про кваліфікацію, відсутність копій сертифікатів, неправильне оформлення).
-

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Опишіть** правове підґрунтя ліцензування архітектурної діяльності в Україні (згідно з чинним законодавством).
  2. **Розробіть інструкцію** для майбутнього ліцензіата: які кроки слід пройти, щоб не отримати відмову у видачі ліцензії.
  3. **Визначте**, які категорії робіт у проєктуванні підлягають обов'язковому ліцензуванню, а які ні.
  4. **Проаналізуйте** кілька судових справ (за наявності інформації), де анульовано ліцензію на архітектурну діяльність через грубі порушення.
  5. **Оцініть** вплив децентралізації: чи можуть місцеві органи самоврядування запроваджувати додаткові вимоги до ліцензії, порівняно з державними?
  6. **Проведіть порівняння:** ліцензування архітектурної діяльності в Україні та одній із країн ЄС. Які відмінності у процедурах і вимогах до фахівців?
  7. **Опишіть**, які документи підтверджують кваліфікацію архітектора для цілей ліцензії (диплом, сертифікат, стаж).
  8. **Поясніть**, як здійснюється контроль за дотриманням умов ліцензії під час здійснення архітектурної діяльності.
  9. **Придумайте кейс**, коли фірма «БудПроект» працювала без ліцензії та отримала штраф: як це вплинуло на подальшу діяльність?
  10. **Розробіть проєкт положення** про внутрішній контроль виконання ліцензійних умов у архітектурному бюро.
-

Питання для контролю знань

1. Який закон визначає загальний порядок ліцензування в Україні?
2. Які основні умови потрібно виконати, щоб отримати ліцензію на архітектурну діяльність?

3. Які види робіт у сфері архітектури зазвичай не потребують ліцензування?
4. Хто видає ліцензії на архітектурну діяльність та які документи для цього потрібні?
5. У чому полягає різниця між сертифікацією фахівців і ліцензуванням діяльності фірми?
6. Які наслідки настають у разі анулювання ліцензії?
7. Як змінюється процедура отримання ліцензії, якщо діяльність фірми пов'язана з об'єктами історико-культурної спадщини?
8. Чи може архітектор-фізична особа здійснювати діяльність без окремої ліцензії фірми? Якщо так – за яких умов?
9. Яка відповідальність настає за проєктування без ліцензії?
10. Які органи контролюють дотримання ліцензійних вимог?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 7

Тема: Сертифікація та стандартизація будівельних матеріалів

Мета:

- **Навчальна:** ознайомити студентів із правовими засадами сертифікації будівельних матеріалів, національними та міжнародними стандартами.
  - **Розвивальна:** виробити навички пошуку та аналізу нормативних документів щодо якості, безпеки, екологічності будівельних виробів.
  - **Практична:** навчити складати запити та документи для сертифікації окремих видів будівельних матеріалів.
-

Короткі теоретичні відомості

1. Законодавча база

- Закон України "Про технічні регламенти та оцінку відповідності".
- ДБН, ДСТУ, європейські стандарти (EN).
- Регламенти ЄС (CPR – Construction Products Regulation), що встановлюють обов'язкову маркування CE для деяких видів продукції.

2. Сертифікація будівельних матеріалів

- Добровільна та обов'язкова сертифікація (залежно від типу матеріалів і ступеня ризику).
- Процедура включає випробування зразків, перевірку виробництва, видачу сертифікату відповідності.

3. Стандартизація

- Запровадження єдиних нормативів (ДСТУ, ISO, EN), що визначають фізико-механічні, хімічні, пожежні характеристики.
  - Роль Технічних комітетів (ТК) у розробленні національних стандартів.
4. **Відповідальність за використання неякісних матеріалів**
- Адміністративні та цивільно-правові наслідки, можлива кримінальна відповідальність у разі настання тяжких наслідків (обвалів, аварій).

Практичне завдання

1. **Оберіть конкретний будівельний матеріал** (наприклад, цемент, цегла, утеплювач) та з'ясуйте, які нормативи регулюють його характеристики (ДСТУ, EN, інші).
2. **Складіть “запит”** до органу з сертифікації про умови проведення обов’язкової чи добровільної сертифікації.
3. **Визначте**, які документи треба надати виробнику, щоб отримати сертифікат відповідності (паспорт продукції, результати випробувань, тощо).

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. Зробити **короткий огляд** системи сертифікації будівельних матеріалів в Україні: які органи можуть видавати сертифікати?
2. **Проаналізувати** один із українських стандартів (ДСТУ) на будівельні матеріали та порівняти його з відповідним EN-стандартом (за відкритими даними).
3. Описати, в яких випадках є **обов’язковою** сертифікація цементу або арматури.
4. **Сформулювати інструкцію** для невеликого підприємства, яке бажає експортувати свої будматеріали до ЄС: що потрібно зробити, щоб отримати маркування CE?
5. **Навести приклади** наслідків використання несертифікованої продукції під час будівництва (зниження якості, ризик обвалу, штрафи, судові позови).
6. **Опрацювати** 2–3 сертифікаційні центри в Україні (онлайн), порівняти вартість і строки процедури сертифікації.
7. Розробити **схему** проходження процедури оцінки відповідності для шумопоглинальних панелей.
8. Пояснити поняття **“супровідна документація”** на будматеріали: технічний паспорт, сертифікат відповідності, декларація про якість.

9. Визначити, які **екологічні сертифікати** застосовні до будівельних матеріалів (наприклад, Ecolabel, LEED).
  10. **Проаналізувати судову практику** (за можливості), де несучі конструкції виготовлені з несертифікованої арматури, і це призвело до негативних наслідків.
-

Питання для контролю знань

1. Що таке сертифікація будівельних матеріалів і для чого вона потрібна?
2. Яка різниця між обов'язковою і добровільною сертифікацією?
3. Які основні етапи проходження процедури сертифікації?
4. Яке значення має маркування CE для будівельної продукції?
5. Які органи державної влади відповідають за стандартизацію та сертифікацію будматеріалів в Україні?
6. У чому полягає функція технічних комітетів при розробці національних стандартів?
7. Яка відповідальність передбачена за використання неякісних будівельних матеріалів?
8. Як впливає застосування сертифікованих матеріалів на якість і безпеку будівель?
9. Яка роль міжнародних стандартів (ISO, EN) у підвищенні конкурентоспроможності української будівельної продукції?
10. Які документи можуть підтверджувати якість і відповідність матеріалів (сертифікат відповідності, декларація виробника тощо)?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 8

Тема: Технічне обслуговування та ремонт будівель

Мета:

- **Навчальна:** надати студентам знання про правові вимоги до технічного обслуговування будівель, особливості ремонту та реконструкції.
  - **Розвивальна:** навчити студентів визначати обсяг і періодичність обслуговування будівлі, аналізувати необхідність ремонтних робіт.
  - **Практична:** розвинути вміння складати план технічного обслуговування будівлі з урахуванням чинних будівельних норм і законодавчих вимог.
-

Короткі теоретичні відомості

1. Нормативно-правова база

- Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності";
- ДБН щодо експлуатації житлових і громадських будівель (наприклад, ДБН В.3.2-2), а також інші нормативи, що регламентують огляди та ремонти конструкцій, інженерних систем.
- Правила утримання жилих будинків та прибудинкових територій (затверджені відповідним наказом).

2. Періодичні огляди будівель

- Весняно-осінні огляди: визначають стан фасадів, покрівель, систем водовідведення.
- Планово-попереджувальні ремонти: запобігають аваріям, продовжують термін експлуатації будівлі.

3. Види ремонтів

- **Поточний ремонт:** усунення невеликих пошкоджень (фарбування, заміна окремих елементів).
- **Капітальний ремонт:** заміна чи відновлення несучих конструкцій, інженерних мереж, відновлення покрівлі, фасадів.
- **Реконструкція:** комплекс робіт, що змінює техніко-економічні показники або функціональне призначення будівлі (потребує додаткових дозволів).

4. Відповідальність за порушення вимог експлуатації

- Власник чи балансоутримувач відповідає за безпеку й належне утримання будівлі, інакше можливі штрафи, припис держархбудконтролю, адміністративна чи навіть кримінальна відповідальність (у разі аварій).

Практичне завдання

1. **Ознайомтеся** з реальним прикладом документа (наказу, положення) про технічну експлуатацію будівлі у житловому фонді або комерційному центрі.
2. **Розробіть план технічного обслуговування** для типової двоповерхової будівлі (наприклад, школа, офіс), укажіть:
  - Періодичність оглядів конструкцій і мереж;
  - Види ремонтів, строки їх проведення;
  - Орієнтовний кошторис (за необхідності).
3. **Проаналізуйте**, які дозволи (якщо потрібні) чи повідомлення необхідні для капітального ремонту за чинним законодавством.

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Опишіть** відмінність між поточним і капітальним ремонтом, наведіть приклади робіт, що належать до кожного з видів.
2. **З'ясуйте**, які вимоги висуває законодавство до періодичних перевірок технічного стану будівель (зокрема, житлових).
3. **Складіть список** потенційних ризиків, що виникають у разі невчасного проведення оглядів (протікання даху, пошкодження фасаду, відшаровування штукатурки тощо).
4. **Проаналізуйте**, чи потрібні дозвільні документи для відновлення несучих елементів, якщо планується змінити первісні параметри будівлі.
5. **Розгляньте судову практику** (за можливості) щодо аварій, пов'язаних із недбалим утриманням будівель: причини аварій і рішення суду.
6. **Напишіть інструкцію** для балансоутримувача про обов'язкові дії при виявленні небезпечних тріщин у несучих стінах.
7. **Складіть короткий звіт** про необхідні етапи планово-попереджувальних робіт на певний період (квартал, рік).
8. **Дослідіть**, які підрозділи відповідальні за утримання будівель у великих компаніях (Facility Management), і як регламентується їхня діяльність.
9. **Опишіть приклад** реконструкції історичної будівлі, яка потребувала погоджень із органами з охорони культурної спадщини.
10. **Порівняйте** процедури технічного обслуговування у житловому секторі та у промислових будівлях (склади, виробничі цехи).

Питання для контролю знань

1. Які основні нормативи регулюють експлуатацію та ремонт будівель в Україні?
2. У чому полягає різниця між поточним та капітальним ремонтами?
3. Яка відповідальність власника будівлі у разі невиконання обов'язків із належного утримання конструкцій?
4. Які види робіт можна здійснювати без спеціальних дозвільних документів у процесі ремонту?
5. Чому важливі планово-попереджувальні огляди будівель?
6. Які документи підтверджують виконання ремонтних робіт (акти огляду, акти виконаних робіт)?
7. Як визначити, чи переходить ремонт у реконструкцію? Наведіть приклад.
8. Які особливості утримання будівель історико-культурної спадщини?
9. Які дії потрібно вжити, якщо виявлено загрозу обвалу конструкцій?

10. Чим відрізняються підходи до ремонту житлових і громадських будівель від підходів до промислових будівель?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 9

Тема: Контроль та нагляд у будівельній сфері

Мета:

- **Навчальна:** надати студентам знання про систему державного контролю й нагляду у будівельній галузі, повноваження контролюючих органів.
  - **Розвивальна:** сформувати вміння аналізувати правові підстави для перевірок, оцінювати їхню законність і наслідки.
  - **Практична:** навчити розробляти відповіді на приписи контролюючих органів, реагувати на можливі порушення.
-

Короткі теоретичні відомості

1. Система контролю у будівництві

- Закон «Про регулювання містобудівної діяльності», Закон «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
- Органи держархбудконтролю (ДІАМ), місцеві інспекції, ДСНС (пожежна безпека), Держпраці (охорона праці) та інші уповноважені структури.

2. Види перевірок

- **Планові:** проводяться за графіком, зазвичай раз на визначений період.
- **Позапланові:** за скаргами громадян, при виявленні порушень, зупиненні будівельних робіт, рішенням суду тощо.

3. Повноваження контролюючих органів

- Перевіряти наявність дозвільних документів, відповідність робіт ДБН, умовам дозволу.
- Видавати приписи, складати протоколи про адмінправопорушення, зупиняти будівництво.

4. Відповідальність за порушення

- Адміністративна (штрафи), цивільно-правова (відшкодування збитків), у серйозних випадках — кримінальна (якщо є загроза життю, обвал тощо).
-

Практичне завдання

1. **Ознайомтеся** з прикладами приписів держархбудконтролю: про усунення порушень, про зупинення будівництва.
2. **Підготуйте** проект відповіді на припис органу контролю з поясненням, як планується усунути порушення.
3. **Змоделюйте** ситуацію позапланової перевірки: які документи має пред'явити інспектор, які права має забудовник, як фіксуються результати?

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Скласти таблицю** органів, що здійснюють нагляд у будівництві (ДАБІ/ДІАМ, місцеві інспекції, ДСНС, Держпраці), вказавши їхні повноваження.
2. **Проаналізувати** процедуру планової перевірки: за скільки днів повідомляється суб'єкт, які документи перевіряються.
3. **Описати** права та обов'язки осіб, що здійснюють будівельні роботи, під час проведення перевірки.
4. **Розглянути реальний приклад** (за відкритими джерелами) накладення штрафу на забудовника: за що саме його притягнули до відповідальності?
5. **Пояснити**, як зазвичай проходить позапланова перевірка за скаргами мешканців на надмірний шум чи порушення благоустрою.
6. **Сформулювати** рекомендації забудовнику, як діяти в разі незаконних дій інспектора під час перевірки.
7. **Описати** процедуру оскарження припису держархбудконтролю (адміністративний/судовий порядок).
8. **Навести** приклади, коли порушення норм призвело до зупинення будівництва: які збитки можуть виникнути?
9. **Визначити**, чи можна проводити будівельні роботи під час оскарження припису: які обмеження діють?
10. **Дослідити** міжнародну практику контролю у будівництві (наприклад, у країнах ЄС): які відмінності від української?

Питання для контролю знань

1. Які є види перевірок у будівництві та які акти їх регулюють?
2. Хто уповноважений проводити державний архітектурно-будівельний контроль?
3. Які документи повинен мати інспектор при проведенні перевірки?
4. Які права має забудовник (замовник) під час перевірки?

5. Який порядок видачі приписи і що він означає для суб'єкта будівництва?
6. Яка відповідальність передбачена за недопущення інспектора до перевірки?
7. Як оскаржити припис або штраф держархбудконтролю?
8. Чим відрізняється планова перевірка від позапланової за підставами проведення?
9. Які наслідки може мати систематичне невиконання приписів органів контролю?
10. У чому полягає специфіка перевірок будівництва, що здійснюється з державною участю?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 10

Тема: Безпека у будівництві

Мета:

- **Навчальна:** ознайомити студентів з правовими аспектами забезпечення безпеки будівельних робіт, нормативними актами в галузі охорони праці, пожежної безпеки.
  - **Розвивальна:** навчити ідентифікувати ризики на будмайданчиках, пропонувати заходи щодо їх мінімізації.
  - **Практична:** розвинути навички складання плану забезпечення безпеки під час будівництва конкретного об'єкта.
-

Короткі теоретичні відомості

1. Основні нормативи з безпеки

- Закон України "Про охорону праці";
- ДБН А.3.2-2-2009 "Охорона праці і промислова безпека у будівництві";
- Правила пожежної безпеки, акти ДСНС, інструкції з техніки безпеки.

2. Види небезпек на будмайданчику

- Травматизм від висотних робіт, падіння предметів, порушення правил користування технікою;
- Пожежі (зварювальні роботи, легкозаймісті матеріали);
- Електротравми, опіки, отруєння хімічними речовинами.

3. Система охорони праці

- Організація робочого місця, забезпечення ЗІЗ (каска, страхувальні пояси), інструктажі з безпеки;

- Робота інженера з охорони праці, проведення інструктажів (первинні, повторні, цільові).

4. Відповідальність

- Роботодавець відповідає за наявність засобів захисту, безпечні умови;
- Працівники зобов'язані виконувати інструкції з охорони праці, користуватися ЗІЗ;
- У разі нещасного випадку проводиться розслідування, за результатами якого можуть застосовуватися штрафи, приписи або навіть кримінальні справи (якщо є тяжкі наслідки).

Практичне завдання

1. **Ознайомтеся** з типовими планами забезпечення безпеки на будівельному майданчику.
2. **Розробіть власний план** забезпечення безпеки під час зведення 5-поверхового житлового будинку, включивши:
  - Заходи щодо профілактики травматизму;
  - Правила пожежної безпеки;
  - Необхідні інструктажі та графік проведення;
  - Пункт про наявність аптечки, евакуаційних шляхів.
3. **Проаналізуйте**, як контролювати дотримання техніки безпеки субпідрядниками.

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Перерахуйте основні документи**, що визначають вимоги охорони праці під час будівельних робіт у Україні.
2. **Складіть перелік ЗІЗ** (засобів індивідуального захисту), необхідних для робіт на висоті та поясніть призначення кожного.
3. **Розробіть інструктаж** для працівників, які виконують зварювальні роботи, враховуючи пожежну безпеку.
4. **Оцініть**, які штрафні санкції загрожують роботодавцю, якщо на будмайданчику відсутні каски чи страхувальні пояси.
5. **Підготуйте пам'ятку** для працівників про першу домедичну допомогу при травмах, опіках, ураженні струмом.
6. **Визначте**, як здійснюється контроль за дотриманням безпеки з боку держави (Держпраці, ДСНС).
7. **Опишіть** систему реагування у разі виявлення загрози обвалу конструкцій на майданчику: кого інформувати, що робити негайно.

8. **Розгляньте** приклад нещасного випадку (з публічних джерел) та визначте, які помилки стали причиною травмування.
  9. **Порівняйте** підходи до охорони праці в Україні та в одній з країн ЄС (наприклад, Німеччина).
  10. **Змодельуйте** сценарій пожежі на складі будматеріалів: які дії мають бути вжиті невідкладно?
-

Питання для контролю знань

1. Які основні нормативні акти визначають охорону праці у будівництві?
2. Які ризики найбільш поширені під час висотних робіт, і як їх мінімізувати?
3. У чому полягає роль інструктажів з охорони праці?
4. Яка відповідальність роботодавця за недотримання вимог безпеки на майданчику?
5. Які дії передбачає план евакуації при пожежі?
6. Як організувати робочі зони, щоб зменшити травматизм?
7. Які органи державного нагляду перевіряють умови праці та як часто?
8. Як юридично оформлюється факт нещасного випадку на будівництві?
9. У чому полягає різниця між засобами індивідуального та колективного захисту? Навести приклади.
10. Які вимоги існують до техніки та механізмів, що застосовуються на будівельному майданчику?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 11

Тема: Захист прав споживачів у будівництві

Мета:

- **Навчальна:** розкрити студентам особливості захисту прав споживачів у будівельній сфері, механізми відстоювання інтересів покупців житла або замовників робіт.
  - **Розвивальна:** сформувати навички аналізу правових норм і застосування їх на практиці в захисті споживачів, які придбавають будівельні послуги.
  - **Практична:** навчити складати претензії, позовні заяви, аналізувати реальні кейси порушень прав споживачів у будівництві.
-

Короткі теоретичні відомості

1. Поняття споживача

- Фізична особа, що придбаває будівельні послуги, житло або іншу нерухомість для особистих потреб.
- Закон України “Про захист прав споживачів” надає їй додаткові гарантії.

2. Основні права споживачів

- Право на якість і безпеку житла;
- Право на інформацію про об’єкт (технічні характеристики, строки будівництва, сертифікацію матеріалів тощо);
- Право вимагати гарантійного ремонту/усунення недоліків, компенсування збитків.

3. Правові механізми захисту

- Адміністративний (Держпродспоживслужба), досудовий (претензія забудовникові/підряднику), судовий (позов про відшкодування чи розірвання договору).
- При порушеннях умов інвестиційних договорів — звернення до суду, право вимагати штрафні санкції, неустойку.

4. Сфера застосування

- Купівля нерухомості на етапі будівництва (часто інвестори — фактично споживачі, які потребують захисту),
- Замовлення ремонтно-будівельних робіт, реконструкція житла.

Практичне завдання

1. **Ознайомтеся** з типовими ситуаціями порушення прав споживачів (наприклад, недобудова, затримка строків, використання дешевших матеріалів).
2. **Підготуйте проект претензії** покупця квартири до забудовника, де вказано недотримання заявлених технічних характеристик.
3. **Проаналізуйте** процедуру звернення до Держпродспоживслужби і суду: які документи потрібні, як формується позовна заява.

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Зробити добірку норм** Закону “Про захист прав споживачів”, що прямо стосуються будівництва (якість, інформація, гарантії).
2. **Скласти алгоритм дій** споживача, який виявив суттєві недоліки в новозбудованій квартирі (тріщини в стінах, неякісна сантехніка).
3. **Опрацювати** типовий інвестиційний договір на будівництво житла: визначити, як захищаються інтереси інвестора (споживача)?

4. **Проаналізувати** судові рішення, в якому громадяни відсудили компенсацію через низьку якість будівельних робіт.
  5. **Написати** рекомендації для покупця, котрий планує придбати житло в новобудові: на що слід звертати увагу в договорі.
  6. **Пояснити**, яку роль відіграють громадські організації та асоціації споживачів у будівництві.
  7. **Визначити**, які механізми захисту діють, якщо забудовник збанкрутував і не зміг добудувати об'єкт.
  8. **Описати** варіант досудового врегулювання спору, коли замовник ремонтних робіт незадоволений їхньою якістю.
  9. **Порівняти** захист прав споживачів при купівлі квартири на вторинному ринку та інвестуванні в новобудову.
  10. **Розглянути** приклад колективного позову (якщо є інфо): декілька інвесторів подали позов до забудовника через масові недоліки об'єкта.
-

Питання для контролю знань

1. Хто вважається споживачем у будівництві згідно із законодавством України?
2. Які основні права має споживач у сфері придбання будівельних послуг чи нерухомості?
3. Як здійснюється захист прав споживачів у досудовому порядку?
4. Які підстави для звернення до Держпродспоживслужби, і в яких випадках це доцільно?
5. У чому полягають особливості судового розгляду спорів, пов'язаних із порушенням прав споживачів у будівництві?
6. Які гарантії можуть бути передбачені забудовником для покупця житла?
7. Як регулюються інвестиційні договори у будівництві з точки зору захисту інвестора-споживача?
8. Які види компенсацій (грошові, моральні збитки) можуть присуджуватися споживачам?
9. Які органи влади відповідають за нагляд у сфері захисту прав споживачів?
10. У чому переваги колективних позовів порівняно з індивідуальними?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 12

Тема: Інновації та новітні технології у будівництві

Мета:

- **Навчальна:** познайомити студентів із сучасними технологіями в будівництві (BIM, 3D-друк, робототехніка, «зелені» технології) та правовими аспектами їх впровадження.
  - **Розвивальна:** стимулювати мислення про інноваційні рішення, методи модернізації галузі.
  - **Практична:** навчити формулювати юридичні та технічні умови для впровадження новітніх технологій у будівництві.
-

Короткі теоретичні відомості

1. BIM (Building Information Modeling)

- Цифрова модель будівлі, що охоплює її життєвий цикл (проекування, будівництво, експлуатацію).
- Правові аспекти: авторське право на модель, електронний документообіг, відсутність повного нормативного регулювання.

2. 3D-друк будівель

- Використання спеціальних принтерів і бетонних/полімерних сумішей.
- Проблеми сертифікації матеріалів і конструкцій, відсутність чітких ДБН для таких технологій.

3. Робототехніка і автоматизація

- Роботи-муляри, механізовані системи монтажу.
- Питання ліцензування обладнання, безпеки праці з роботизованими комплексами.

4. «Зелені» технології

- Енергоефективні будівлі, пасивні будинки, відновлювані джерела енергії.
  - Стандарти «зеленого» будівництва (LEED, BREEAM), оподаткування і державні стимули.
-

Практичне завдання

1. **Виберіть одну інноваційну технологію (BIM, 3D-друк або іншу) та проаналізуйте:**
  - Її переваги та обмеження;
  - Які норми законодавства потребують адаптації?

- Які документи слід підготувати для впровадження пілотного проекту?
  - 2. **Розробіть короткий проект** із застосуванням вибраної технології (наприклад, друк 1-поверхового будинку):
    - Охарактеризуйте етапи, необхідні дозволи, ризики та способи їх мінімізації.
-

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Опишіть** приклад використання BIM на відомому будівельному проекті в Україні чи за кордоном.
  2. **Проаналізуйте** чинні ДБН: чи є згадка про застосування 3D-друку? Якщо ні, які правові кроки потрібні для легалізації цієї технології?
  3. **Розгляньте** питання сертифікації матеріалів для 3D-принтера: як підтвердити їхню безпеку і міцність?
  4. **Оцініть**, наскільки розвинута нормативна база для «зеленого» будівництва в Україні (закони, підзаконні акти, стимули).
  5. **Напишіть** перелік можливих ризиків при застосуванні роботів-будівельників (від програмних збоїв до травматизму) і способи їх правового врегулювання.
  6. **Знайдіть** приклади інноваційних проектів (можливо, «Passivhaus» у Європі) і порівняйте з українськими аналогами.
  7. **Складіть план** “дорожньої карти” для впровадження BIM на підприємстві, включно з навчанням персоналу, вибором ПО, захистом інтелектуальної власності.
  8. **Визначте**, які дозвільні документи можуть знадобитися для пілотного проекту друку стін (наприклад, у межах університетського кампусу).
  9. **Порівняйте** міжнародні «зелені» стандарти (LEED/BREEAM) зі спробами їх адаптації в Україні.
  10. **Змодельуйте** сценарій майбутнього, де всі будівельні процеси автоматизовані: які зміни в законодавстві будуть потрібні?
-

Питання для контролю знань

1. Що таке BIM і які правові аспекти пов'язані з його використанням?
2. Чому 3D-друк у будівництві ще не став масовим в Україні?
3. Які основні напрямки роботизації будівельних процесів існують у світі?
4. Чим відрізняється «зелена» сертифікація будівлі від звичайної?
5. Які законодавчі акти потребують змін або доповнень для підтримки інновацій?

6. Яка відповідальність може наставати в разі відсутності нормативних актів під час реалізації інноваційного проекту?
7. Які переваги отримують замовники й підрядники, застосовуючи новітні технології?
8. Які особливості стандартизації матеріалів для 3D-друку?
9. Чому впровадження BIM допомагає уникати колізій і перевитрат на стадії будівництва?
10. Яку роль відіграють міжнародні організації (ISO, EN, FIDIC) у встановленні інноваційних стандартів?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 13

Тема: Міжнародне будівельне право

Мета:

- **Навчальна:** ознайомити студентів із базовими поняттями міжнародного будівельного права, його джерелами й механізмами реалізації.
  - **Розвивальна:** розвинути здатність розуміти та застосовувати норми міжнародних договорів, типових контрактів у будівельних проектах із закордонним елементом.
  - **Практична:** навчити аналізувати міжнародні контракти (FIDIC та інші), визначати сферу їх застосування та особливості вирішення спорів.
-

Короткі теоретичні відомості

1. Поняття міжнародного будівельного права

- Сукупність норм і принципів, що регулюють будівельну діяльність з транскордонним елементом (участь іноземного інвестора, застосування іноземного права тощо).
- Містить міжнародні договори, типові контракти (FIDIC), колізійні норми приватного права, стандарти ISO, EN.

2. Основні джерела

- Договори COT (GATS), директиви ЄС, двосторонні угоди про взаємні інвестиції;
- Контракти FIDIC (Red Book, Yellow Book, Silver Book тощо).

3. Застосування та колізійне право

- Можливість вибору права сторонами (arbitration clause, choice of law).
- Міжнародний арбітраж (ICC, LCIA), Dispute Adjudication Board (DAB/DAAB).

4. Особливості міжнародних проектів

- Участь іноземних компаній, вимоги до сертифікації матеріалів за міжнародними стандартами;
- Врахування екологічних, соціальних норм, вимог міжнародних фінансових організацій (Світовий банк, ЄБРР).

Практичне завдання

1. **Ознайомтеся** з одним із типових контрактів FIDIC (Red Book чи Yellow Book) і виділіть ключові розділи: предмет, ціна, порядок оплати, вирішення спорів.
2. **Проаналізуйте** спірну ситуацію: іноземний підрядник vs. український замовник. Який суд чи арбітраж уповноважений розглядати конфлікт, згідно з арбітражним застереженням?
3. **Підготуйте короткий огляд** законодавчих бар'єрів, які можуть виникнути при імпорті будівельних матеріалів для міжнародного проекту.

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Зіставте** національний договір підряду і FIDIC-контракт за основними розділами (права сторін, відповідальність, строки).
2. **Порівняйте** Red Book і Yellow Book FIDIC: у чому принципова відмінність у розподілі ризиків між замовником і підрядником?
3. **Окресліть** процедуру вирішення спорів через DAB (Dispute Adjudication Board): етапи, переваги і недоліки.
4. **Вивчіть** один із міжнародних екологічних стандартів (наприклад, IFC Performance Standards) і поясніть, як він впливає на будівельні проекти в Україні.
5. **Поясніть**, як директиви ЄС щодо будівельних виробів (EU CPR) можуть впливати на експорт/імпорт будматеріалів.
6. **Складіть резюме** для компанії, що планує брати участь у тендері міжнародної організації (ЄБРР, ЕІВ): які документи можуть знадобитися?
7. **Проаналізуйте** колізію: у контракті FIDIC не передбачено обов'язкової експертизи, а національне законодавство вимагає її. Як вирішити це протиріччя?
8. **Опишіть**, як відбувається взаємне визнання сертифікації будівельних матеріалів між країнами (двосторонні угоди, директиви).
9. **Перелік** найпоширеніших арбітражних інституцій, що розглядають міжнародні будівельні спори (ICC, LCIA, SCC, ICSID тощо).

10. Сформулюйте рекомендації для замовника, щоб мінімізувати ризики при укладенні міжнародного будівельного контракту.

Питання для контролю знань

1. Що входить до поняття міжнародного будівельного права, які його джерела?
2. Які особливості мають транскордонні будівельні проекти з точки зору інвестування?
3. У чому переваги FIDIC-контрактів порівняно з національними шаблонами?
4. Як вирішуються спори за міжнародним контрактом FIDIC у разі відсутності спеціальної угоди про суд чи арбітраж?
5. Що таке DAB/DAAB і як він функціонує?
6. Які колізійні принципи застосовуються, якщо сторони не вибрали право, застосовне до договору?
7. У чому полягає роль міжнародних фінансових організацій (Світовий банк, ЄБРР) у встановленні вимог до будівельних проектів?
8. Як сертифікуються матеріали для міжнародних проектів відповідно до EN чи ISO стандартів?
9. Які екологічні норми найчастіше застосовують до великих інфраструктурних проектів?
10. Які організації (наприклад, СОТ) можуть впливати на митні тарифи, доступ іноземних компаній до будівельного ринку?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 14

Тема: Актуальні питання будівельного та містобудівного права

Мета:

- **Навчальна:** розкрити сучасні проблеми та виклики у регулюванні будівельної сфери, обговорити новітні законодавчі ініціативи.
  - **Розвивальна:** стимулювати критичне мислення щодо правових колізій, бюрократичних процедур, корупційних ризиків у будівництві.
  - **Практична:** навчити студентів аналізувати реальні кейси, обговорювати можливі шляхи удосконалення законодавства.
-

Короткі теоретичні відомості

1. **Основні проблеми чинного законодавства**
    - Часті зміни нормативів, дублювання норм у різних актах;
    - Прогалини у регулюванні інновацій (BIM, 3D-друк);
    - Корупційні ризики у дозвільно-наглядовій системі.
  2. **Бюрократичні перепони**
    - Складні процедури отримання дозволів, велика кількість узгоджень, відсутність єдиного будівельного кодексу.
    - Впровадження електронних сервісів поки що фрагментарне.
  3. **Судова практика**
    - Тривале вирішення спорів, проблеми з кваліфікацією судових експертів у будівництві, непослідовність рішень.
  4. **Перспективи і напрями реформ**
    - Повна цифровізація сфери (Єдина держсистема у будівництві), кодифікація норм, гармонізація з євростандартами, запровадження BIM на офіційному рівні.
-

Практичне завдання

1. **Ознайомтеся** з останніми законодавчими ініціативами у будівельній сфері (напр. законопроекти щодо удосконалення ДАБІ/ДІАМ, зміни у дозвільній системі).
  2. **Проведіть дискусію** (уявний “круглий стіл”): визначте 2–3 найкритичніші проблеми будівельного права та запропонуйте конкретні рішення.
  3. **Складіть** коротку записку для парламентського комітету з пропозиціями щодо поправок у діючі будівельні норми.
-

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Виявити** найпоширеніші колізії між законами “Про регулювання містобудівної діяльності” та іншими актами (ЦК, ГК, Земельний кодекс).
2. **Зробити аналіз** того, як діджиталізація вплинула на зменшення корупції в дозвільних процедурах (навести приклади чи статистику).
3. **Окреслити** особливості регулювання інноваційних технологій (3D-друк, зелена енергетика) в Україні і порівняти з підходами в ЄС.
4. **Розглянути** кейс судової суперечки щодо незаконної забудови в прибережній зоні: які прогалини законодавства дозволили реалізувати цей проект?
5. **Скласти** пропозиції щодо реформи системи державного архітектурно-будівельного контролю: які кроки критично необхідні?
6. **Провести** SWOT-аналіз (сильні/слабкі сторони, можливості, загрози) чинної нормативної бази у будівництві.
7. **Вивчити** роль місцевої влади в регулюванні будівництва: приклад одного міста (рішення міськради про містобудівні умови, правила забудови).
8. **Написати** есе, які виклики постають перед Україною у контексті євроінтеграції та гармонізації будівельних норм.
9. **Провести** міні-опитування (змодельоване) серед фахівців, які проблеми вважають найгострішими у будівництві, та скласти рейтинг 3–5 пунктів.
10. **Змодельовати** сценарій майбутнього, де прийнято єдиний Будівельний кодекс України: що це змінить для інвесторів, підрядників, громад?

Питання для контролю знань

1. Які загальні недоліки притаманні чинному будівельному законодавству?
2. У чому полягають корупційні ризики дозвільної системи та які механізми їх подолання?
3. Чому відсутність кодифікованого акта (Будівельного кодексу) ускладнює правозастосування?
4. Які наслідки занадто швидких змін у будівельних нормах?
5. Як децентралізація вплинула на регулювання містобудівної діяльності?
6. Чому важлива гармонізація з європейськими стандартами (EN) та ISO?
7. Яка роль громадських організацій і професійних об'єднань у реформуванні будівельного законодавства?
8. Які види цифрових інструментів уже запроваджені для дозвільних процедур?
9. У чому полягає особливість судової практики у сфері будівництва?

10. Які ключові перспективи розвитку будівельного права в найближчому майбутньому?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ 15

Тема: Підготовка до підсумкового контролю

Мета:

- **Навчальна:** узагальнити й систематизувати знання, отримані студентами протягом курсу «Будівельне та містобудівне право».
  - **Розвивальна:** відпрацювати ключові теми, розширити здатність студентів до комплексного аналізу.
  - **Практична:** підготувати студентів до тестового та усного контролю, оцінити рівень засвоєння матеріалів курсу.
-

Короткі теоретичні відомості

Впродовж вивчення курсу були розглянуті такі основні аспекти:

- **Правові основи будівельної діяльності** (Закони «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про архітектурну діяльність» тощо).
- **Нормативні документи** (ДБН, стандарти, дозвільні акти).
- **Процедури** отримання дозволів, експертиз, контролю та нагляду, підрядні договори, безпека, захист прав споживачів, інновації.
- **Актуальні проблеми** законодавства, антикорупційні заходи, міжнародні аспекти.

Під час підсумкового контролю студенти мають продемонструвати здатність:

1. Орієнтуватися в основних нормативно-правових актах.
  2. Тлумачити й застосовувати норми щодо містобудівної діяльності (дозвільно-наглядової системи, договірних відносин).
  3. Аналізувати конкретні ситуації, розпізнавати порушення й пропонувати рішення.
-

Практичне завдання

1. **Проведіть повторення** основних тем: складіть короткий план-конспект (приблизно 2–3 сторінки) із кожної з найбільш важливих тем (практичних занять 1–14).
2. **Розв'яжіть декілька кейсів** (задач), які ілюструють проблемні питання курсу:
  - Незаконна забудова, порушення в договорі підряду, прострочення будівництва, спори про якість матеріалів тощо.

3. **Підготуйтеся до тестового й усного опитування:** зверніть увагу на визначення понять, відповідальність, процедури отримання дозволів, роль контролюючих органів.
-

Варіанти завдань для самостійного виконання

1. **Складіть перелік ключових понять** (зонінг, декларація, дозвіл на будівництво, ліцензування, ВІМ, тощо) з короткими поясненнями.
  2. **Створіть схему:** «від ідеї до введення об'єкта в експлуатацію», з усіма основними кроками та документами.
  3. **Виберіть** одну із практичних тем (наприклад, «Процедура отримання дозволів» або «Захист прав споживачів»), підготуйте ґрунтовний виступ (5–7 хвилин), де викладені основні моменти.
  4. **Перегляньте** свою підсумкову роботу / проєкт (якщо передбачено програмою) й перевірте, чи відповідає вона вимогам курсу.
  5. **Проведіть взаємоконтроль:** обміняйтесь з одногрупниками 1–2 питаннями з курсу, спробуйте пояснити усно.
  6. **Проаналізуйте**, як змінилося ваше розуміння будівельного права від початку курсу: які аспекти виявилися найскладнішими.
  7. **Зробіть добірку судових рішень** (2–3 справи) по темам курсу: охарактеризуйте їх, виділіть ключові правові позиції.
  8. **Складіть тест** (5–7 запитань) для перевірки знань вашого колеги: потім обговоріть правильні відповіді.
  9. **За бажанням:** відвідайте тематичний семінар/вебінар (онлайн) про реформи у будівництві чи містобудівну діяльність і підготуйте коротке резюме.
  10. **Розгляньте** ваші нотатки з кожного практичного заняття: випишіть найцікавіші кейси, рішення, ідеї.
-

Питання для контролю знань

1. Який нормативний акт визначає загальні засади містобудівної діяльності в Україні?
2. Що таке детальний план території і для чого його використовують?
3. Які умови необхідні, щоб отримати дозвіл на будівництво?
4. Чим відрізняється договір будівельного підряду від інвестиційного договору?
5. Яка роль архітектора у будівельному процесі та як регулюється його ліцензування?
6. Що означає сертифікація будівельних матеріалів?
7. Які види відповідальності передбачені за порушення будівельних норм?

8. У чому полягає сутність безпеки на будмайданчику? Хто відповідає за її забезпечення?
9. Як здійснюється захист прав споживачів у будівельній сфері?
10. Які сучасні інновації та технології активно впроваджуються у будівельну галузь?
11. Як діє міжнародне будівельне право і чим корисні контракти FIDIC?
12. Які основні проблеми чинного будівельного законодавства потребують вирішення?
13. Які механізми протидії корупції передбачено в дозвільно-наглядній системі будівництва?
14. Як децентралізація вплинула на регіональні правила забудови?
15. Які законодавчі ініціативи можуть покращити правове регулювання будівництва в Україні найближчим часом?

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Генезис містобудівного законодавства України. Публічне право. 2019. № 5 DOI:[https://doi.org/10.31617/zt.knute.2019\(106\)09](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2019(106)09)
2. ДБН.А.1.1-1-93 Державні будівельні норми України. Система стандартизації та нормування в будівництві: Наказ Мінбудархітектури України від 27.04.93 № 46.
3. Гуштик Н. Нормативно-правове регулювання діяльності будівельної галузі України в умовах кризи. Теорія та практика державного управління. 2013. Вип. 3. С. 105-112.
4. Квасніцька О. Історичний розвиток та становлення будівельного законодавства у правовому досвіді України. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2012. Т. 12. С. 370-382.
5. Мельник Н. Історичні етапи розвитку організаційних форм управління будівництвом на території України. Вісник ТНЕУ. 2013. № 4. С. 69-76.
6. Миронець І. М. Адміністративно-правове регулювання будівельної діяльності в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 235 с.
7. Резніченко В. О. Правове регулювання дозвільної діяльності у сфері містобудування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2014. Вип. 28. Т. 2. С. 153-158.
8. Стукаленко О. В. Адміністративно-правове забезпечення будівельної галузі: теоретично-правові засади: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07. Дніпро, 2016. 512 с.
9. Про планування і забудову територій: Закон України від 20 квітня 2000 року № 1699-III. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 31. Ст. 250.
10. Про генеральну схему планування території України: Закон України № 3059-III від 07 лютого 2002 року. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 30. Ст. 204.
11. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20 травня 1999 року № 687-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 31. Ст. 246.
12. Про затвердження Порядку державного фінансування капітального будівництва: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1764. Офіційний вісник України. 2002. № 52.
13. Про схвалення Концепції Містобудівного кодексу України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 536-р. Офіційний вісник України. 2007. № 53. Ст. 105.
14. Проект Містобудівного кодексу України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=6400&skl=7.
15. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 34. Ст. 343.

16. Статистичний щорічник України за 2010 рік. Київ: ТОВ «Август Трейд», 2011. 560 с.
17. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
18. Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва: Закон України від 25 грудня 2008 року № 800-VI. Відомості Верховної Ради України. 2009. № 19. Ст. 257.
19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння будівництву: Закон України від 16 вересня 2008 року № 509-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 48. Ст. 358.
20. Про будівельні норми: Закон України від 05 листопада 2009 року № 1704-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 5. Ст. 41.
21. Концепція реалізації державної політики з нормативного забезпечення будівництва в Україні на період до 2015 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 липня 2010 року № 1436-р. Офіційний вісник України. 2010. № 55. Ст. 1874. 83
22. Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики з нормативного забезпечення будівництва в Україні на період до 2015 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2010 року № 1982-р. Урядовий кур'єр. 2010. № 205.
23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності та вдосконалення державного регулювання у сфері містобудівної діяльності: Закон України від 22 грудня 2011 року № 4220-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 29. Ст. 345.
24. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 20 листопада 2012 року № 5496-VI. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 1. Ст. 4.
25. Про внесення змін до Порядку накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудування: Постанова Кабінету Міністрів України від 02 жовтня 2013 року № 735. Офіційний вісник України. 2013. № 81. Ст. 3003.
26. Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 року № 698. Офіційний вісник України. 2015. № 74. Ст. 2224.
27. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення містобудівної діяльності: Закон України від 17 січня 2017 року № 1817-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 9. Ст. 68.
28. URL: <https://www.golosameriki.com/a/rebuilding-prosperous-postwar-ukraine/6932888.html>.
29. Гастинщиков В. Післявоєнне відновлення України – головні ймовірні сценарії. Армія Inform. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/07/01/pislya-voynene-vidnovlennya-ukrayiny-golovni-jmovirni-sczenariyi/>.

30. Покровська Н.М. Концептуальні засади післявоєнного відновлення України, економічні аспекти. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. № 4 (274). 2022. С. 41–47.
31. Закарлюк М. Роль держави у післявоєнній відбудові України. Кваліфікаційна робота. Київ. 2023. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bd6f4dfe-deb6-4e3a-88d8-8c265de868d4/content>.
32. Відбудова України: принципи та політика. За ред. Ю. Городніченка, І. Сологуб, Б.В. ді Мауро. 2022. 508 с. URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%0book_Ukrainian_0.pdf.
33. Бенедисюк С. Повоєнна відбудова: Перші законодавчі кроки. Бізнес. URL: <https://bizn.v.ua/ukr/experts/yak-budemo-vidbudovuvati-ukrajinu-pislya-peremogi-novi-zakoni-komentar-yurista-50227622.html>.
34. Справедлива відбудова. Якою буде Україна після війни. Конференція 21-22 жовтня 2022 р. Спільне. URL: <https://commons.com.ua/ru/conference-reconstruction-justice-post-war-ukraine/>.
35. Актуальні проблеми правового регулювання економічного відновлення України: збірник тез доповідей учасників науково-практичного семінару (20 жовтня 2023 року) / за заг. ред. М.С. Долинської. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 151 с.
36. Підсумковий документ Міжнародної конференції з питань відновлення України (URC 2022) «Декларація Луганно» Луганно. 4–5 липня 2022 року. URL: <https://ua.urc2022.com/materiali-konferenciyi>.
37. Рогач О.Я., Белов Д.М. Зміна сучасної парадигми українського права в умовах військової агресії з боку РФ. Науковий вісник УжНУ. Серія «Право». Випуск 70(2). 2022. С. 136–141.
38. Белов Д.М., Громовчук М.В., Білак О.П. Міжмуніципальне співробітництво в структурі транскордонного співробітництва. Науковий вісник УжНУ. Серія «Право». Випуск 72(4). 2022. С. 226–231.
39. Лазур Я.В. Поняття, сутність та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у державному управлінні. Форум права. 2009. № 3. С. 392–398

- Будівельне та містобудівне право:** методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми
- Б 90 Будівництво та цивільна інженерія галузі знань 19 Архітектура та будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія, денної та заочної форм навчання / уклад. Н.В. Рябих. Луцьк: ЛНТУ, 2025. 44с.

Комп'ютерний набір та верстка:

Наталя РЯБИХ

Редактор

Наталя РЯБИХ

Підп. до друку «__»_____2025 р.

Формат 60x84/16. Папір офс.

Гарн. Таймс. Ум. друк. арк.

Тираж прим.

Відділ іміджу та промоцій
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75.
Друк – ВІП ЛНТУ

